

Rene informationer om vand

Valgkampen buldrer derudaf – og ét emne fylder: drikkevandet. Men debatten er ensidig og misvisende. Politikere gentager usande budskaber, og medierne står desværre klar til at bringe dem videre til vælgerne.

Vi oplever, at medier og politikere giver landbruget hele skylden for samfundets samlede forurening af grundvandet. Vi ved, at det er forkert. Derfor kræver vi nuancer og fakta.

Faktum er, at der ikke er sløjftet en eneste drikkevandsboring de seneste 20 år som følge af lovlig og korrekt anvendelse af godkendte planteværnsmidler på dyrkningsfladen.

I det moderne landbrug kan vi sagtens stå på mål for vores anvendelse af godkendte planteværnsmidler, der gennemgår en af verdens skrappeste godkendelsesprocedurer.

Det er trist, at rent drikkevand bliver ofret i den populistiske kamp. Hvis politikerne oprigtigt vil beskytte vores grundvand, kræver det ærlighed om årsagerne og vilje til at handle der, hvor problemerne faktisk er.

Vores opfordring er tydelig og klar: Få ryddet op i alle punktkilder som lossepladser, utætte kloakrør og industrigrunde, hvis man vil opnå renere drikkevand.

Herunder har vi samlet en række argumenter og fakta, som kan klæde jer på til en given debat. I må sprede budskabet, så vi får nuanceret debatten.

Ifølge EU's definition består pesticider både af plantebeskyttelsesmidler og biocidholdige produkter fx træbeskyttelsesmidler, maling, industriprodukter og lægemidler.

"Grundvandsdirektivets bilag 1 (EU, 2006):

"Ved »pesticider« forstås plantebeskyttelsesmidler og biocidholdige produkter."

Baggrundsviden om pesticider

Den seneste rapport over grundvandsovervågningen 1989-2024, side 14. Her finder du listen over de stoffer, der er fundet i vandforsyningerne. I det efterfølgende vil vi gennemgå de forskellige stoffer, og hvor de kommer fra.

Du kan desuden selv læse og finde mere information her:

https://data.geus.dk/pure-pdf/Dansk_Sammenfatning%20Grundvand1989-2024_web.pdf

Vandforsyningsindtag 2015-2024		
Stofnavn	Med fund (%)	>0,1 µg/l (%)
DMS (N, N-dimethylsulfamid)	24,9	5,5
DPC (desphenylchloridazon)	16,3	4,4
R471811 (4-bis-amido-3,5,6-trichlorobenzenesulfonat)	16,2	1,4
BAM (2,6-dichlorbenzamid)	12,7	1,5
LM3 (6-hydroxy-7,7-dimethyl-6,8-dihydroimidazo[1,2-a][1,3,5]triazin-2,4-dion)	6,1	0,5

DMS

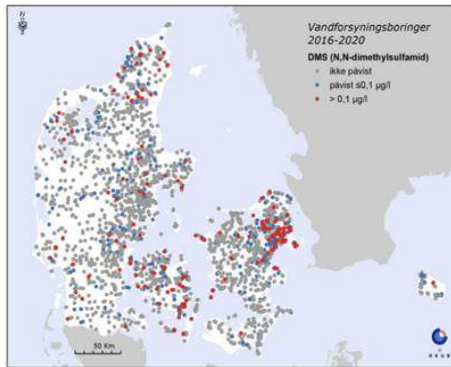
Det pesticid, der forekommer hyppigst i drikkevandet, er DMS. Det er et nedbrydningsprodukt fra fungiciderne:

- Tolyfluamid, som er blevet brugt til bær og bejdsning, blev forbudt i 2007
- Dichlofluamid, som blev forbudt i landbruget i 1999. Dog fortsat tilladt i maling og træbeskyttelse frem til 2019
- Cyazofamid – et kartoffelskimmelmiddel, som blev forbudt i landbruget fra 2023.

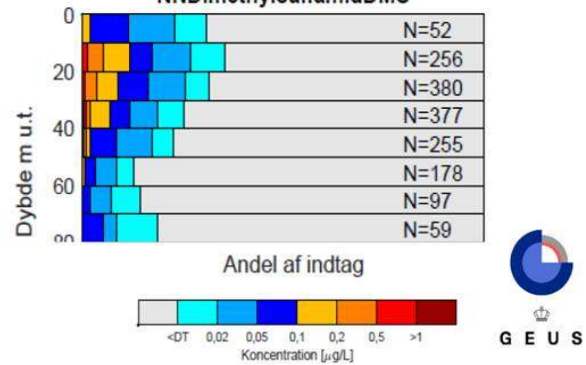
DMS stammer fra et pesticid, der hovedsageligt er blevet anvendt af danskerne i træbeskyttelse og maling. Læs mere her: <https://mst.dk/nyheder/2023/august/forskningsrapport-om-kilder-til-dms-og-1-2-4-triazol-i-grundvand>

DMS findes primært i bynære borer og i sommerhusområder, som det ses af nedenstående figur i 73 % af drikkevandsindtagene i Storkøbenhavn.

I Storkøbenhavn, detekteret i 152 af 208 indtag (73%)



Dybdefordeling i "korte" vandforsyningsboringer (≤6m):
N,N-DimethylsulfamidDMS



<https://www.atv-jord-grundvand.dk/wp-content/uploads/2023/05/Moede-03-23-Christian-Nyrop-Albers-Kilder-til-DMS.pdf>

DPC

Det næst hyppigste stof, der bliver fundet i borerne, er DPC. DPC er et nedbrydningsstof fra et ukrudtsmiddel, som blev brugt i bederoer og løgproduktion. Ofte bliver DPC fundet i en punktkilde. Ikke underligt, idet produktet er fra en tid, hvor landmænd skulle begrave kemidunke og rester i jorden. Ukrudtsmidlet blev anvendt fra 1964 til 1996, hvor det blev forbudt.

R471811

Det er et nedbrydningsprodukt fra chlorothalonil, som har været solgt i Danmark i perioden fra 1982 til 2000. Det har været godkendt til brug i hvede, kartofler, ærter, løg, porre, solbær, ribs og jordbær på friland samt agurker og prydeplanter på friland og i væksthuse. Det har også været anvendt som biocid i træmaling og bundmaling.

BAM

BAM er et nedbrydningsprodukt fra et ukrudtsmiddel, som har haft meget stor udbredelse til bekæmpelse af ukrudt på udyrkede arealer, såsom ved vandværker, boligejendomme, jernbaner og på gårdspladser, sågar oven på boringspladsen. Stoffet kunne frit købes i supermarkeder. Men det har aldrig været anvendt på dyrkningsfladen, idet det slår al vegetation ihjel.

LM3

Det er et nedbrydningsprodukt fra pesticidet terbuthylazin, som er registreret solgt i Danmark i perioden fra 1973 til 2008. Moderstoffet terbuthylazin har været med flere aktivstoffer til bekæmpelse af ukrudt i majs og ærter, skovkulturer, frugttræer, læhegn og buske samt planteskolekulturer. Moderstoffet terbuthylazin har dermed ikke været godkendt som pesticid i Danmark siden 2008. Miljøstyrelsen er dog opmærksom på, at LM3 evt. kan dannes fra aktivstoffet terbutryn, der er under vurdering i EU ift. en biocidanvendelse.

Vi anbefaler desuden at lytte til denne podcast – det er god viden til alle

Det er Nina Cedergren, professor i økotoksikologi, der sætter ord på kemikalier. Der er dem som er farlige, og dem som ødelægger vores miljø, men der er også kemikalier, som er nyttige og endda nødvendige. Kemikalier er komplekse, og de er overalt omkring os.

Lyt her: <https://www.dr.dk/lyd/special-radio/ubegribeligt/ubegribeligt-2026/kemikalier-11162605097>

Del linket med familie, venner og politikere.

Dyk ned i mere viden

Læs mere om grundvand her:

- <https://www.geus.dk/vandressourcer/overvaagningsprogrammer/grundvandsovervaagning>

Kort over grundvandsanalyser:

- <https://data.geus.dk/geusmap/?mapname=grundvand#baslay=baseMapDa&optlay=&extent=63045.03472222219,5951336.984953703,1011397.9652777778,6502981.015046297>